

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09900

VI IKH SHTEY UN GEY

Bertha Kling



THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG



MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center



The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

בערטע קלינג

זוי און שטיי און גיי

(לידער)



ניו-יאָרק

1939

Copyright by
BERTHA KLING
1939

געדרוקט ביי שולזינגער ברידער
SHULSINGER BROS. LINOTYPING & PUBLISHING Co.
1001 Sutter Avenue, Brooklyn, N. Y.

ווי איד שטיי און גיי

לידער מיינע

לידער מיינע,
איך האב ניט געפונען
קיין נייטיקע רייד
ווי עס פאסט
פאר איך, א קלייד.
טראגט איר נאר
א קלאר ווייס העמד,
לידער מיינע!

שמילע מענער

אויב דיין זינגען שמיל
רירט ניט קיינעם אן,
זאל דיר אליין דערפרייען
דיין יעדער שמילער מאן.

ניש קוק

ניש קוק
אין דער ווייטקייט
פון וועג,
וואס פירט דיר,
נאר קוק
אויפן שמיין,
וואס דו טרעפטסט.

דארטן

אהין, וואו איר גיט,
וויל איך מיט אייך גיין,
געזונגענע לידער,
פארגאנגענע מעג,
ניט לאזט מיר אליין
ביים סוף אן א סוף,
ביים ברעג אן א ברעג.

טעלעפאן-דראַט

איך האָב שוין כמעט
ווי געזונגען,
האַט זיך מיין טעלעפאן-גלעקל
צעקלונגען.

איז געבליבן מיין ליד
אויפן טעלעפאן-דראַט,
ווי אַ ביסן וואָס בלייבט
און מען שלינגט ניט אַראָפּ.

אייביק ערנסט

אייביק ערנסט אונזער טאטע,
דריי מאָל אין טאָג
פלעגט דאוונען גיין,
קורצע שמונדן צווישן דאוונען,
ווער האָט צייט
די קינדער זען.

און די מאמע
אין געוועלבל,
איז יעדער טאָג
געווען איר קליין.

זיינען מיר אזוי געוואַקסן,
יעדעס קינד פאר זיך אליין.

נומער ניין

אז טאטע-מאמע זיינען אוועק פון דער וועלט,
האבן זיי ניין יתומים אָפּגעשמעלט,
איז אונז גאַרנישט מער געבליבן,
ווי נאָר איינס דאָס אַנדערע צו ליבן.
וואָס מיר זיינען אויסגעשמאַנען,
אז מען זאָל אויספאַרן די וועלט מיט אַלע באַנען,
איז קיין גלייכן ניט פאַראַנען.
געלייטערט האָט אונז אַלע ניין
די לויטערקייט פון פיין,
געטראַכט האָט יעדער פון די ניין,
אז גאַנצער ווי דער נומער ניין,
קאָן קיין נומער גאַרניט זיין.

אז מיר זיינען גרויס געוואָרן,
האבן מיר זיך אָנגעוואָרן,
יעדערער אין זיין געצעלט,
אין אַלע עקן פון דער וועלט,
געוואוסט האָט יעדער פון די ניין,
אז גאַנצער ווי דער נומער ניין,
קען קיין נומער גאַרניט זיין.

ביז איינמאָל אין אַ שוואַרצער נאַכט
זיינען מיר געבליבן אַכט.

עם איז גוט

עם איז גוט
אין פארלויבנדיקייט פון מענטשלעכן געדערענג
צו וויסן,
אז עמיצער איז ערגעץ דא,
וואס נעמט דיך אויף
צו יעדער שעה,
דאס שטויסן,
דאס משונהדיקע יאָגן
ווערט דיר גרינגער צו פארטראָגן.

ווען פון גאַנצן רעש
בלייבט נאָר דער אומעט אין דיינע הענט,
איז גוט,
אז ערגעץ ווארטן
אפילו אומעטיקע ווענט.

פּרילינג

עפענען די צוגעקלעפטע שויבן,
אַריינלאָזן אין שטוב
דעם פלאַטער פון די טויבן,
די בליאונג פון די צווייגן,
פון דער לופט דאָס שווייגן.
זאָל אַריינהילכן
דאָס קינדיש קול,
וואָס קלינגט פון אַלע וויימען
אַלע מאָל.

האַב איך
מיין פענסטער אויפגעמאַכט,
האַט די שטאַט אויף שווערע רעדער
אין שטוב אַריינגעלאַכט.

שווייגן

גרויסע וועלט,
אין דיון טיפסמער אורעלמער
האָבן די גרעסמע זינגער
מיט גענדזנפעדער אין די פינגער
דיך באַזונגען.

זאל איך דיר אויך באַזינגען,
איך מיט מיין קליינער
פאונטן-פעדער?
ווי יעדער
פון דייע גרויסע וואונדער
שווייגט באַזונדער.

וועל איך שווייגן
מיט מיין פרייד און טרויער,
ווי עס שווייגט דין פראַכט,
דער טאָג, די נאַכט,
ווי דין אייביקייט
וועל איך שווייגן.

מיין אייגענע פיין

יעדער צער פון גאר דער וועלט
האט מיך ארומגענומען.
דורך שטעג און וועג, דורך פרייד און וויי,
בין איך צו זיך געקומען.

יעדנס טרער אין יעדער אויג
האט מיין הארץ פארנומען,
נאר הייסער איז פון יעדנס טרער
מיין אייגן טרער גערונען.

פון אומעטום האט יעדנס פרייד
אין מיין הארץ געזונגען,
העכער האט פון יעדנס פרייד
מיין אייגן פרייד געקלונגען.

א פארגעסענער ניגון

א פארגעסענער ניגון
פון די קינדער-יארן
האט אויפגעלעכט
אין מיין זכרון.

האט מיר געבראכט
א פארשאטענעם וועג,
האט מיר דערמאנט
פארגעסענע מעג.

מיט דעם ניגון האט מיין טאמע
געוויינט און געלאכט
לאנג צוריק
שמחת תורה ביינאכט.

מיר האט זיך דער ניגון
דערמאנט אין דער וואכן,
ווען איך האב געהאלטן
אין וועטשערע קאכן.

א שאד, וואס כלים
קענען ניט זינגען,
זיי וואלטן דעם ניגון
צעטראגן, צעקלונגען.

דערנאך וואלטן זיי
דעם ניגון געבראכט
צו מישן געדעקטע
יום-טובים ביינאכט.

שיינע רייד

שיינע רייד
קענען מאכן אלע זאכן,
וואס שיינען,
שענער ווי זיי זיינען,
נאָר ניט דיר
און ניט מיר,
ווייל
פארן קישן,
אויף וועלכן מיר רוען
ביינאכט,
האַט מען
קרבנות געבראַכט.

מיין געוויין

טיסיע בערקאוויטשעס ליכטיקן אנדיינק.

אין א רעסטאָראַן צווישן
אויגן, וואָס זוכן איבער טישן,
איז צו מיר דערגאַנגען,
אַז דאָס שטילע ליכט
פון דיין געזיכט
איז אויסגעגאַנגען,
אַז דער באַלזאַם-קול,
וואָס האָט אַלע מאַל
געגלעט, ווען דו האַסט גערעדט,
וועט מער קיין טרייסט ניט זיין
אין אונזער פיין,
אַז אויך דיך
האַבן מיר פאַרלוירן,
אַז דיין שטילקייט
איז אויף אייביק שטיל געוואָרן.

מיין געוויין
זאַל צו יענע אויגן ניט דערגיין,
האַב איך מיט קאַלמן וואַסער

טרער נאך טרער געטרונקען,
דעם גרויסן פיין
אין זיך אריינגעשלונגען.

וויינט אין מיר
מיין בלוט נאך דיר.

מיין לעבן א ווינענדיק ליד

מיין לעבן א ווינענדיק ליד.
בין גענאנגען
מיט שמילע באהאלטענע טריט,
מיין הונגער פארשעמט
און צוזאמענגעהאלטן,
פון אלעמען באהאלטען.
ארום מיר
האבן נעגל און ציין געריסן
איינער ביים צווייטן דעם ביסן.
געזען פארביי מיינע שויבן שוועבן
רוישיקע בינען, פולע מיט לעבן.

דו האסט דיין לעבן פארשווענדט,
אין פייער געווארפן מיט אפענע הענט.
קיין איינציקן שטראל ניט געגעבן
מיין אייגענעם פינסטערן לעבן.

די אידענע

פרימאָרגן

איך בין פון בעט אַראָפּ
דערזען מיין מאָג,
אַזוי פרי
און שוין אַזויפיל זאָרג און מי.
ווי אַ שווימער
פאַרן שווימען גיין,
בלייבט ביים קאַלמן
וואַסער שטיין,
בין איך ביים שוועל
פון מאָג געשמאַנען,
מיט שרעק געטראַכט,
פון וואַנען
און וואו
וועט יענער כוח זיין,
איך זאַל קענען
אינם מאָג אַריין.

פארלאזן ספר

געוואַלט, אז מיין האַנט
זאָל צום ספר דערלאַנגען
פון מיינע פאַרשריבענע מעג
אין זכרון,
מעג ווי צושנימענע בלעטער,
מיט אותיות פאַרמעקמע
האַבן אין שיין פון אַ טרער
זיך אלע באַוויזן,
געשמאַכן די אויגן
ווי שפיזן.

געוואַלט, אז מיין האַנט
זאָל צום ספר דערלאַנגען,
פאַרמאַכן די מאַוולען,
און פרום
מיט אַ קוש אים פאַרלאַזן,
איז צום ספר
מיין האַנט ניט דערגאַנגען

ווער קען וויסן

אז איר
האט ניט אויסגעהאלט;
און אייער בונד צעריסן,
אז איך
האב טויזנט מאל מער פיין
פון אייך געטראגן
זיך נאר די ליפן איינגעביסן,
וויינט איר דען גלייך ווי איך
יעדע נאכט אין קישן?

ווער קען וויסן,
ווער פון אונז
איז מער צעריסן?

שליסלען

אין מיין קיך איז דא א שופלאך
פאר קלייניקיטן אלערליי,
געפיין איך דארטן פרעמדע שליסלען,
קיינמאל ווייס איך נישט ווי אזוי.

ליגן זיך צעלייגט אין שופלאך,
פלאגמערן זיך אין די הענט,
פאסן ניט אין מיינע שלעסער,
סיידן נעם און שלים די ווענט.

דארף איך עפעס נאך געפינען,
זיינען זיי די ערשטע דא,
לייד איך פון די פרעמדע שליסלען,
ביז עס קומט אויף אלץ א שעה.

האב איך ראמענדיק דעם שופלאך,
צו די שליסלען זיך גענומען,
דאכט זיך, זיי ארויסגעווארפן,
און זיי ווייטער דארט געפונען.

האַט ניש קיין פאַראיבל

זייט מיר מוחל,
וואָס איך,
ווי די קליגסטע מענטשן
פון די גרעסטע שמעמ,
האַב די שענסטע רייד גערעדט,
און ווי אַלע ווייבער
פון גאָר דער וועלט,
האַב אַלע מאָל
דעם שענסטן, בעסטן חלק,
מיין אייגן קינד געשמעלט.

א הארץ זעמ

איך האב מיינע אויגן פארמאכט
אום ניט צו דערזען
דאס וואס איך וויל ניט,
מיין אויג זאל דערזען.

נאר מיין הארץ
האט דורך אויגן פארמאכטע
געזען
אלץ, וואס איך וויל ניט
מיין הארץ זאל דערזען.

א מתנה

אמאל,
אין א יונגער נאכט,
האסטו דעם אומעט
א מתנה מיר געבראכט,
ער זאל פאר דיר
דאס ארט פארטרעמן,
וואו נאר איך וועל דארפן גיין,
זאל ער מיך באגליימן.

ווי א פאדעם אין א שנור,
וועבט ער דורך מיין לעבן,
ווי א גליד פון זיך אליין,
איז שווער אים אויפצוגעבן.

הימן מיר זיך ביידע אפ
טאג אזוי ווי נאכט,
איך מיט יענעם אומעט,
וואס דו האסט אמאל געבראכט

גומע רייד

דורשטיק
שלינג איך
דיינע רייד צו מיר,
זאך —
דאס שענסמע
וואס דו זאגסט פון מיר
האב געהערט שוין פריער,
ווי קומט צו מיר
אזויפיל פרייד
פון דיינע גומע רייד?

ווייל עס שרייען

ווייל עס שרייען דיינע ביכער העלדן
דעם שרייאיקן געשריי
פון שווארץ אויף ווייס,
גייט דין מענטשלעך הארץ
טראַט נאָך טראַט מיט זיי,
ליידט און פילט מיט זיי,
דערפאר
זעסטו ניט דעם וויי
פון מײן פאַרשוויגענעם געשריי.

א מענטש אונטער מיין פענסטער

ביינאכט,
ווען די מויערן וועלן איינזאפן
דעם רעש פון טאג,
צוריק צו זיך
אין שלאפנדיקן שטיין,
ווען די נאכט אליין
וועט דרעמלען,
וועט דורך מיין הארץ א ציטער
מיר אנוואגען,
אז מיין ריטער
וועט פאר מיין פענסטער שטיין,
דאן
וועל איך ביים פענסטער
זיך איינהערן
און הערן,
ווי עס ביינקט זיין ביינקשאפט
נאך מיין איינגעדרימלט הארץ.

צוזאמען

צוזאמען

מיט דער פרייד פון דיין קומען
האָסטו מיר געבראַכט
די שרעק פאר דיין גיין,
מיין גורל אַזאַ,
צו בלייבן אליין.
זאַל גאָט מיט דיר גיין.

ווי קען איך

ווי קען איך דערווארטן,
אז דו זאלסט פארשטיין,
ווען איך אליין
האָב צוליב מיין גאַנג דעם שטילן
אויפגעהערט
דערזען און דערפילן,
אז אלע אונזערע יארן
האָב איך נאָר געזוכט
דיר עפעס פארשפּאַרן,
מי, אַדער פּיין.
וואָס עס זאל ניט זיין,
אַנדערש פירט מיך ניט מיין וועג
פון מיינע נעכט און טעג,
דאָך
מיין קלענסטן פארזען
וועסטו באלד דערזען
און מיר טראָגן עס אַנטקעגן
אלע מיינע וועגן.

איך האָב געמיינט

איך האָב געמיינט,
אַז איך אליין
וויל דער טאָג
זאָל שלאָפן גיין,
אַז עמיצער, וואָס הייסט דו,
זאָל קומען מיט דער נאַכט צוגיין
צודעקן דעם שלאָפנדיקן טאָג,
שמיל טאָן אַ זאָג:
קום מיט מיר,
נאָר איך מיט דיר
וועלן אין דער נאַכט אַריין,
אומעטום וועט פינסטער זיין,
קיינער זאָל אונז ניט דערזען,
גלייך מיר וואַלטן ניט געווען.

אַז מיר זיינען אין דער נאַכט געקומען,
האַבן מיר אַ גאַנצע וועלט געפונען,
ווי דו און איך
אַרומגענומען.

אַמאָר

אַמאָל, ווען איך וועל דאָ ניט זיין,
וואָלט איך וועלן זיך פאַרשמעלן,
אַז קיינער זאָל ניט זען,
אַריינגיין אין מיין הויז
אויף איין רגע בלויז,
אַלצדינג הערן,
אַלצדינג זען,
יעדן ווינקל,
וואו איך בין געווען,
און די קינדער מיינע זען,
צי זיי זיינען ווי געווען,
ווי ווען איך בין
מיט זיי געווען.

פון לאַמפ אַ שײן

אַ מיש, אַ לאַמפ,
פון לאַמפ אַ שײן,
דו זיצסט און קוקסט
אין אַ בוך אַרײן.

איך מיטן בעזעם
גיי אום און קער,
דריי זיך אַהין,
דריי זיך אַהער.

וואָס יעדער וואַרפט אָן,
לייג איך אַוועק,
מיין מאַג גייט מיט אַש
און מיט שטויב אַוועק.

אין גאַנצן צעברעקלט,
ווי ברעקלעך פון מיש,
דער קאַפּ, דאַם האַרץ
אין איין געמיש.

די ראדיץ בריינגט כינע
און שפאניע אהער,
דער געדאנק טראגט אהין,
דאס הארץ ווערט שווער.

ברעקלעך און שטויב,
ברעקלעך און פיין
דעקן מיר צו
און שלינגען מיר איין.

דער שטויב לייגט זיך ווידער,
דער בעזעם איז דא,
איך בין כמעט
שוין מער ניטא.

א טיש, א לאמפ,
פון לאמפ א שיין,
דו זיצסט און קוקסט
אין א בוך אריין.

די ניט-צופרידענע

אמאל איז געווען א אידענע,
א ניט-צופרידענע,
ניט זי איז געפארן האנדלען
ראזינקעס מיט מאנדלען,
נאר דאס גאנצע לעבן
אין קיך מיט די געפעס אוועקגעגעבן.
געהאט קינדערלעך,
ניט צוגעגרייט קיין ווינדעלעך,
ווען זי האט צום טיש געגרייט,
האט זי פארגעסן זאלץ און ברויט.
צו איר מאן די געטרייסטע פרוי געווען,
נאר ער האט עס ניט אנגעהויבן זען,
מענטשן טויזנטער האבן זי געקענט,
פארבראכט האט זי מיט אומעטיקע ווענט,
מאכן יום טוב נאר געווען פארנומען,
נאר דער יום טוב איז קיינמאל ניט געקומען.
זיך צו אלעמען געטוליעט, ארום זיך געקליבן
און מיט ליבשאפט אלעמען פארטריבן.
א גערעמטענע, אלץ האט זי געקענט,
נאר געהאט האט זי ליימענע צוויי הענט.
א מאדנע אידענע
די ניט צופרידענע.

עם קען זיין

עם קען זיין,
עז איר טראכט אַמאָל ווי איך פון זיך,
עז ניט נאָך אייער ווילן זייט איר אַהער געקומען,
עז דורך אַ הינטער-טיר
האַט מען אייך אַרײַנגענומען,
עז אַלעמען האָט מען געבעטן
אויף בילעטן,
עז נאָר פאַר אייער קומען
האַט קיינער ניט געוואַרט,
און מיט זיך קיין יום טוב ניט געבראַכט,
עז אויסער אייך
קומט יעדערער אַהער
נאָך זיין אייגענעם באַגער.

ענטווישונג

אפשר האָב איך נאָר אַ שטרױעלע
אין מײנע הענט געטראָגן,
נאָר אין מיטן פון מײן יאָגן,
האַסטו עפעס צו מײן בליק דערטראָגן.
מיך האַסטיק אָפגעשטעלט
פון אונטער מײנע טריט
אַרויסגעשאַרט די וועלט,
מיט אײן וויש אָפגעווישט
אַלע מײנע וועגן.
די לײדיקײט, ווי אַ שוואַרצע וואַנט,
מיר געשטעלט אַנטקעגן.

בײן איך מיט לײדיקע הענט
שטײן געבליבן,
ווינטן פון אַלע עקן
האַבן מיך געטריבן.

א פאַר געזונט

אַט לאַזסטו זיך ווידער
זוכן אַ לאַנד,
ווידער מיט שמעקן
און טאַרבע אין האַנט.

אין טאַרבע עשירות,
סיי פרייד און סיי פיין,
נעם אין דיין טאַרבע
מיין ברכה אַרײַן.
וואוּ דו וועסט קומען,
וועסטו בריינגען אַ טרער,
נאַר פרייד וועסטו בריינגען
אַסאַך, אַסאַך מער.

איך ווייס, אַז דיין וועג
איז אַ שווערער צו גיין,
זיי וויסן, זיי וויסן,
דו ביסט גיט אַליין.

מיינע קינדער

רויטע קאַראַלן

שלאַף ניט, מיין קינד,
די זון איז אַליין,
ווער וועט אָן דיר
איר ליכטיקייט זען?
די וועלט איז פאַרנומען.
ביז די נאַכט וועט קומען,
וועט דער לוח
פון היינטיקן טאַג
אַלע רגעס,
ווי רויטע קאַראַלן
אויף שנרעלעך קלייבן,
אַלע מעשים
מיט בלוטיקע אותיות פאַרשרייבן,
נאַר פון דער גאַלדענער זון
וועט קיין איינציקער שמראַל
ניט פאַרבלייבן.

א געבעט

ווען די שעה וועט קומען,
ווען מיינע קינדער
וועלן צום פרימאָרגן
פונם לעבן גיין,
וועל איך בלייבן שטיין,
בעטן גאָט
פאַר זייער יעדן טראַגט,
זיי זאָלן בלייבן ריין.

עס האָט מיין מאַמע
זיך געמיט
פאַר מיינע אומבאַשטימטע טריט,
וואו נאָר
איך וועל שטיין און גיין,
זאָל איך בלייבן ריין.

מיינע קינדער

לאַכט ניט קינדערלעך פון מיר,
איך טראָג אַ גלויבן אזאָ אין מיר,
אַז ווי נאָר
איך בין דאָ מיט אייך,
קען איך אייך פון אַלץ באַשיצן,
אפילו פון דונערען און בליצן.

איר קענט דאָך מיינע הענט,
דאַכט מיר,
איך קען אויפהאַלמן פאַלנדיקע ווענט,
רוישנדיקע ימען,
קען איך מיט זיי צוימען
אפילו דאָס ביטערע לעבן,
זיך שמעלן אַנטקעגן,
איך ווייזן מיט זיי
צו זיכערע וועגן.

קינד מיינס

קינד מיינס,
קיינער קומט ניט
דעם עלנטן אנטקעגן
זיינע שווערע וועגן,
ניט מיט וואסער,
ניט מיט ברויט
צו פארגרינגערן
זיין נויט.
קיינער טיילט זיך ניט
מיט זיינע לייד,
קיינער זוכט ניט
איש צו געבן פרייד.

אויב דיר
איז, גאט באהיט, באשערט
דער וועג
פון עלנטן אויף אונזער ערד,

וואו וועל איך נעמען
נאך א לעבן,
איך זאל דיר
עס קענען געבן?

קינדער מיינע

קינדער מיינע,
איך זאל וויסן וואו
מענטשן וועלן אייך פארשעמן.
וואלט איך פריהער
דארטן קומען
און פאר אייך
דאס ארט פארנומען.

איך זאל וויסען וואו
די געפאר
וועט, גאט באהיט,
אייך גיין אנטקעגן,
וואלט איך מיט פרייד
פארלאפן אייך די וועגן.

עם זינגט די פרוי

מיין היים,
דאכט זיך, פאפירענע ווענט,
צמאל מיין איך,
איך פיר עם מיט אייזערנע הענט,
נאָר עם גייט,
ווי אַן רעדער אַ וואָגן,
האַט גענומען דאָס מזל
מיין קינד אויפן ווינט
און האָט אין דער פרעמד אים פאַרטאַראָגן.

קענסטו ניט, מזל,
מיך נעמען אהין,
דאַרט, וואו דו האָסט אים פאַרטריבן,
טראָג אים אַריבער דאָס ליידיקע אַרט,
דאָס אַרט זיינס,
וואָס איז דאָ פאַרבליבן.

זיין בעט, זיין בענקל,
זיין אַרט ביי דעם טיש,
מיט טעלער און לעפל, מיט ברויט אויפן טיש,

וואו ער וועט שטיין,
און וואו ער וועט גיין,
איך בעט דיר,
ניט לאז אים אליין.

פארגעסן דערמאָנען,
זאָלסט בריינגען אַ העמד,
אַ שוך, אַ קלייד
מיין קינד אין דער פרעמד,
אַ קישן צי האָסטו אים דאָרטן געבראַכט
זיין קאַפּ צו לייגען, אַז ס'וועט קומען די נאַכט?
בטחון, בטחון, קען זיין, אַז אים פעלט
צו אַנגיין אין לעבן, צו פירן זיין וועלט.

מלחמה לידער

די גאלד-סטאר מוטערס

פון וואנען טראגט זיך אזא געוויין?
דאס וויינט א שעפעלע
וואס וויל ניט צו דער שחיטה גיין,
דערפאר טראגט זיך אזא געוויין.

וואס וויינט נאך אזוי אין פעלד?
מען האט א קעלבעלע צוגענומען,
איז דאס קעלבעלע מער צוריק ניט געקומען,
וויינט די קו אין מיטן פעלד,
הילכט אפ די גאנצע וועלט.

פון וואנען טראגט זיך אזא געזאנג?
דאס פירן באנען און שיפן,
באגלייט פון מוזיק,
די יוגנט צום שלאכטפעלד.
זיי וועלן שוין קיינמאל ניט קומען צוריק.

אז די יוגנט קומט ניט מער צוריק,
וואס יובלט נאך אלץ אזוי די מוזיק?
דאס קריגן די העלדישע מאמעס מעדאלן
פאר זייערע קינדער וואס זיינען געפאלן.

צווישן די אנטלאפענע פון בארצעלאנא

אויף א וועג, וואס פירט צו א מארגן,
פון בלוטיקן נעכטן פארשלונגען,
וואו קאנאנען האבן
וויגלידער געזונגען,
האבן טויזנטער, טויזנטער
מענטשן מארשירט,
ניט וויסנדיק וואו
דער וועג האט געפירט,
אזעלכע וואס האבן מער גיין ניט געקענט,
זיינען געפאלן, ווי ציגל פון ווענט.
איז א מאמע א יונגע
ארויסגעפאלן פון מענטשליכער וואנט,
א קליין הענטעלע ארויסגעלאזט
פון איר קאלטער האנט.
איז א ברעקעלע קינד
צווישן טויזנטער גייער אליין געבליבן
אויף קאלטע וועגן
פון שניי און פון ווינטן געטריבן.
איז נישטא מער קיין הארץ ביי דער וועלט
עס זאל ווערן צעריסן.
גאט, וואוהין פירסטו דאס קינד,
וואס וועט קיינמאל זיין נאמען ניט וויסן?

א מלחמה-ליד

פאלן שטיינער בארג אראפ,
שלאגט איין שטיין א צווייטן אפ,
קלאפט אויס דער מאקט געוויין פון שטיין,
וויינט יעדער שטיין פאר זיך אליין,
יעדער שטיין אליין.

גייען קינדער צום שלאכט געגרייט,
לוערט איבער זיי איין טויט,
קיינער פאלט דאך ניט אליין,
דאך וויינט יעדער נאר זיין געוויין
ביים פארגיין אליין.

יעדער זון, וואס גייט אין שלאכט,
האט א מאמע, וועלכע וואכט
איבער גרוילן טאג און נאכט,
איר זון האלט ערגעץ ביים פארגיין,
וויינט זי פאר איר זון אליין.

עם פארדריסט

עם פארדריסט,
וואָס אַלע גרוילן פון דער וועלט
האַבן דעם גאַנג פון מיינע טעג
ניט אָפגעשמעלט,
מיין אַרבעט ניט געשמערט,
מיך שלאָפן ניט פאַרווערט.

ווען די מינדסטע באַליידיגונג פון דיר
שמעלט זיך
ווי אַ שאַטן פאַר מיין מיר,
פאַרלויפט מיר יעדן וועג,
פאַרשמערט מיר
מיינע טעג.

עס קען זיין

עס קען זיין,
אז דער וועמעס צער
דו טראַגסט היינט
אין דיין האַרצן פאַרקלעמט,
קוקט איצט אויפן הימל,
זיין פנים
צו דער זון געווענט
פילט ניט אפילו זיין אייגענעם צער,
דו נאר.

עס קען זיין,
אז דער וועמעס בלוט
דו האַסט היינט פאַרגאַסן געזען,
ווייס שוין ניט מער,
וואָס מיט אים איז געשען,
און דיך פייניקט נאָך אַלץ
זיין פאַריתומטער צער,
דו נאר.

וואַגלעך

דער זומער פאַרגאַנגען
אין האַרבסטיקן רעגן,
און איר גייט נאָך אַלץ
אַרום אויף די וועגן.

דער ווינטער שוין דאָ,
דער האַרבסט איז פאַרטריבן,
און איר זייט נאָך אַלץ
אין דרויסן געבליבן.

פאַרווייט שמעג און וועג,
אין שניי און קעלט
איר וואַגלט נאָך אַלץ
אַרום אויף דער וועלט.

די זון האַט שוין ווידער
די קעלט איינגענומען,
און איר זייט נאָך אַלץ
אַהיים ניט געקומען.

פאלקסמאטיוון

געשלאגענע

מאמע,

זע, ווי דער זאטער טראגט
זיין קאפ פארריסן.
ווי דער הונגעריקער ווערנט זיך
פארשעמט מיט זיין ביסן,
וואס פאר א תירוץ
זאל איך, מאמע, דיר געבן,
וואס איך טראג אזוי שווער
מיין ארעם לעבן ?

באלד וועט די נאכט
ווידער קומען.

אימליכער האט שוין
זיין ארט פארנומען.
נאר איך מיט מיין עלנט
בין אויסגעשטעלט.
וואס פאר א תירוץ
זאל איך זאגן דער וועלט,
מאמע ?

א פאלקס-מאטיוו

געוואַלט צו אַ פּריינט
אַ בריוועלע שרייבן,
אין דער פרעמד אליין
באַשערט אים צו בלייבן,
האַב איך געגעבן
די קינדערלעך עסן,
און האָב אַן דעם פּריינט
זיך פאַרגעסן.

געוואַלט פאַר אַ קישעלע
פּעדערלעך פּליקן,
דאָס ווייסניקע קישעלע
אַ יתומל שיקן,
האַב איך גענומען
העמדעלעך פּרעסן,
דאָס יתומל
האַב איך פאַרגעסן.

איך האָב געוואַלט
צו מיין שוועסטער גיין,
כ'האַב געוואוסט, אַז זי זיצט
מיט איר טרויער אליין.

האַב איך געלייגט
די קינדערלעך שלאָפן,
מיין שוועסטער
שוין מער ניט געטראָפן.

כ'האַב געוואָלט
אויף קבר אבות גיין,
פאַרגעסענע קברים
שטייען אליין.
האַב איך גענומען
דאָס שטיבעלע ראַמען,
פאַרגעסן
אַן טאַטן און מאַמען.

איין וואָרט

איין וואָרט נאָר ביי דער מאַמען פרעגן
וואָלט איך זיך לאָזן איבער אַלע וועגן.
מיט יעדער באַן און פּערד און וואָגן,
מיט ווינטן זיך געלאָזן טראַגן.

נאָר איין קוק טאָן אויף דער מאַמען
וואָלט איך איבער אַלע ימען
אין דער לענג און ברייט געשוואַומען,
ביז איך וואָלט צו איר געקומען.

איך וואָלט איר שטיל אַרומגענומען,
ווען איך וואָלט צו איר געקומען.
אפּשר נאָר קיין וואָרט ניט ריידן,
ניט פּון ליידן, ניט פּון פּריידן.

איך וועל ליידן

איך וועל ליידן פון דיין מאַטן,
איך וועל ליידן פון דיין מאַמען.
איך וועל ליידן פון דיר,
נאַר מיט דיר צוזאַמען.

איך וועל ליידן פון דינע פריינט,
זיך ניט קלאַגן פאַר קיינעם,
איך וועל ליידן פון דיר,
נאַר מיט דיר אין איינעם.

איך וועל ליידן פון לעבן,
זיך ניט טיילן מיט קיינעם,
איך וועל ליידן פון דיר,
נאַר מיט דיר אין איינעם.

א פאַרקסמאַטיוו

וואָס וועסטו טאָן, אַז איך וועל דיך לאָזן אליין?
אַז מיליאָנען מענטשן וועלן זיין אַרום מיר,
וועלן מיינע אויגן זוכן נאָר דיר,
אַז דו וועסט מיך לאָזן אליין.

וואָס וועסטו עסן, אַז איך וועל דיך לאָזן אליין?
די בעסטע מאכלים, אויב איר וועל עסן,
וועל איך שלינגען מיט טרערן,
אַן דיר ניט פאַרגעסן,
אַז דו וועסט מיך לאָזן אליין.

וואָס וועסטו טרינקען, אַז כ'וועל דיך לאָזן אליין?
אַזוי ווי דער שיכור טרינקט זיין וויין,
אַזוי וועל איך טרינקען מיין אייגענעם פיינ,
אַז דו וועסט מיך לאָזן אליין.

וואו וועסטו זיין, אַז איך וועל דיך לאָזן אליין?
די טייערסטע זאַלן, אויב מיר איז באַשערט,
וועל איך דיך זוכן איבער נאָר דער ערד,
אַז דו וועסט מיך לאָזן אליין.

וואו וועסטו שלאָפן, אַז איך וועל דיך לאָזן אליין?
אַ בעט מיט פּוך און זייד געבעט
וועט זיין פאַר מיר אַ האַרמע ברעט,
אַז דו וועסט מיך לאָזן אליין.

פון אלע-מארן

I

פון נעכטן, פון היינט,
פון אלע מאָג אָן
שמעלט יעדע פרוי
איר לעבן אין קאָן.

ווי אין קארטן שמעלט זי
איר לעבן איין
מיט דעם, וואָס דאַרף
איר שפּייזער זיין.

אָן אים און
זיינע גוטע הענט
איר ליד, איר פרייד,
איר לעבן געווענדט.

II

ביי איינער גייט דער מאן אין שענק,
זיין לעבן דארט פארטרינקען,
זי געלאזט מיט הויז און קינד
אין עלנט איינגעזונקען.

איינערס האט אין קארטן-שפיל
דאס לעבן איינגעשמעלט,
שפילט ביימאג, שפילט ביינאכט,
פארשפילט אזוי איר וועלט.

איינערס מאן איז מאג ווי נאכט
מיט תורה אפגעגעבן,
ביינקט זי נאך א מענטשליך ווארט
יעדן מאג פון לעבן.

III

איינע האַט אַ גומן מאַן,
וואָס וויל איר אַליץ פאַרשפּאַרן,
שלעפּט זיין שווערן יאָך אין שפּאַן
אַלע זיינע יאַרן.

דערוואַרבן כרויט, דערוואַרבן גומס
ביזן ווייטסטן דור,
ער איז טריי און שלעפּט נאָך אַליץ
די מאַסע, יאַר נאָך יאַר.

בעט זי זיך: מיין גומער מאַן,
גענוג זיך אָפּגעגעבן
דעם שווערן יאָך אין שפּאַן,
שוין באַלד אַוועק דאַס לעבן.

נאָר ער איז איר נאָך אַליץ געטריי
און הערט ניט אירע רייד,
שלעפּט טאַג נאָך טאַג
און יאַר נאָך יאַר
די משאַ שמילערהייט.

באַשערט

אַזוי לאַנג,
ווי עס שטייט די ערד,
איז זיין מאַס טרערן
יעדערן באַשערט.

איינער וויינט :
די פערל זיינען שימער,
אַ צווייטער וויינט :
די גרויפן זיינען בימער.
אַזוי לאַנג,
ווי עס שטייט די ערד,
איז זיין מאַס טרערן
יעדערן באַשערט.

געבעטן

I

אז איך בין גאר קליין געווען,
איז מיין מאמע קראנק געווען.
האב איך אמאל, אין א נאכט,
זיך באהאלטן, אז קיינער זאל ניט זען
און ניט הערן מיין געוויין.

גערעדט צו דיר,
געוויינט צו דיר,
געבעטן צו דיר,
איך ווייס ניט ווי לאנג,
איך האב יענע נאכט
אין געבעט פארבראכט,

נאר צומארגנס
איז מיין מאמע בעסער געווען,
דאן האב איך קלאר געזען,
אז דו
האסט מיין געבעט פארנומען.

II

שיקסמו גאט
אויפסניי אראפ
פון מיינעמוועגן
פרישן צער און פיין,
זאלן דינע שלוחים, גאט,
מיינע גאנטע
פריינט ניט זיין.

III

זיי זיי מוחל,
וואס מיינ יעדע נארישקייט,
האבן זיי קוים דערלעכט
און אויף פעדעם עם צעשלעפט,
ווי מיט צירונג
זיך מיט דעם געצירט,
עם אומעטום צעטראגן,
און אומעטום צעפירט,
זיי זיי מוחל.

VI

הייבט אן צו פאלן,
גאט באהיט,
בארג אראפ דאס לעבן,
קען א שמרויעלע אמאל
מער שוין
פון דעמב דיר געבן.

איו, חלילה, מיר באשערט
פאר אן אפגרונט
היינגען בלייבן,
זאלן דייע ווינטן, גאט,
דאס שמרויעלע
צו מיר דערמרייבן.

V

איך דאנק דיר, גאט,
פארן גלויבן,
וואס אין מיר איז דא,
וואס איך ווארט
צו דער באשטימטער שעה.

וואס מיין האפנונג
האט עס ניט באנומען,
אז קיינמאל
וועט ער צו מיר ניט קומען.

וואס טריפט נאכאנאנד
אין מיין הארצן אריין
טראפן נאך טראפן
פרישער פיין.

וואס איך ווייס,
אז ווען איך וועל בלייבן אליין,
וועט קומען צו מיר
די עלנט צוגיין.

אִינְהַאָלִט

ווי איך שטיי און גיי

5	לידער מיינע
6	שטילע טענער
7	ניט קוק
8	דארטן
9	טעלעפאן דראט
10	אייביק ערנסט
11	נומער ניין
12	עס איז גוט
13	פרילינג
14	שוויגן
15	מיין אייגענע פיין
16	א פארנעסענער ניגון
18	שיינע רייד
19	מיין געוויין
21	מיין לעבן א וויינענדיק ליד

די אידענע

25	פרימארן
26	פארלאזן ספר
27	ווער קען וויסן
28	שליסלען
29	האט ניט קיין פאראיבל
30	א הארץ זעט
31	א מתנה
32	נומע רייד
33	ווייל עס שרייען
34	א מענטש אונטער מיין פענסטער
35	צוזאמען
36	ווי קען איך

87	איד האב נעמיינט
38	אמאל
39	פון לאמפ אַ שוין
41	די ניט צופרידענע
42	עס קען זיין
43	ענטווישונג
44	א פאר געזונט

מיינע קינדער

47	רויטע קאראלן
48	אַ געבעט
49	מיינע קינדער
50	קינדס מיינס
51	קינדער מיינע
52	עס זינגט די פרוי

מלחמה לידער

57	די גאלד־סטאר מוטער
58	צווישן די אַנטלאַפענע פון באַרצעלאַנא
59	אַ מלחמה־ליד
60	עס פאַרדריסט
61	עס קען זיין
62	וואַנדער

פאלקסמאַטיוון

65	געשלאַגענע
66	אַ פאַלקס־מאַטיוו
68	אין וואַרט
69	איד וועל ליידן
70	אַ פאַלקס־מאַטיוו
71	פון־אַלע־מאַלן
74	באַשערט
75	געבעטן